

MRF 2022.13

EU-Domstolens dom af 28. april 2022, 7. afd., sag C-251/21, Piltenes meži

Landdistriktsforordningens art. 30(6)(b) giver mulighed for, at ejer af skovareal får kompensation for omkostninger og driftstab som følge af naturbevarende tiltag ved at området udlægges som mikroreservat, uanset at arealet ikke er udlagt som Natura 2000-område, hvis udlægning af området må anses som et supplerende tiltag for Natura 2000-netværket. Kompensation kan dog ikke gives, hvis ejeren er en kriseramt virksomhed, jf. Kommissionens forordning 702/2014 om statsstøtte.

Sagen drejede sig om, hvorvidt det lettiske selskab Piltenes meži SIA som ejer af et skovareal på 500 ha, der var udlagt som mikroreservat for vilde fugle (bl.a. tjuren), havde krav på landbrugsstøtte efter landdistriktsforordning 1305/2013 som kompensation for omkostninger og indkomsttab for, at området var udlagt som mikroreservat for fugle, men var ikke udlagt som Natura 2000-område. Det fremgår bl.a. af art. 30, stk. 6, i forordning 1305/2013, at der kan udbetales støtte for landbrugs- og skovarealer, der (a) er udlagt som Natura 2000-områder efter habitatdirektivets art. 4 eller fuglebeskyttelsesdirektivets art. 4, samt (b) at der også kan ydes landbrugsstøtte for afgrænsede områder, hvor landbruget eller skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger, og som bidrager til gennemførelsen af habitatdirektivets art. 10, under forudsætning af, at disse områder [...] for hvert program for udvikling af landdistrikterne ikke overstiger 5 % af de udpegede Natura 2000-områder, som er omfattet af dets territoriale anvendelsesområde. Det fremgår yderligere af Kommissionens forordning 702/2014 om visse kategorier af støtte til landbrugs- og skovbrugssektorens forenelighed med TEUF art. 107 og 108 om statsstøtte, at støtte til kriseramte virksomheder er udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde, da en sådan støtte bør vurderes efter rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder, medmindre der er tale om naturkatastrofer, skadedyrsbekæmpelse eller genopretning af skove efter brande. Piltenes meži SIA ansøgte i 2015 om kompensation for omkost-

ninger og tab ved det udlagte mikroreservat, men fik afslag fra de lettiske myndigheder i 2016 med henvisning til, at selskabet var en kriseram virksomhed, da selskabet ifølge regnskabet havde tabt 50 % af egenkapitalen. Efter sagsanlæg ved en forvaltningsdomstol fik Piltenes meži SIA medhold i kravet på støtte, hvilket blev omgjort af appeldomstol. Sagen blev herefter indbragt for Letlands øverste forvaltningsdomstol, der fandt, at sagen krævede en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen. EU-Domstolens lagde indledningsvis til grund, at det omhandlede areal ikke var udlagt som Natura 2000-område, og at støtte efter landdistriktsforordningens art. 30(6)(a) derfor var udelukket. Derimod fandt Domstolen, at det omhandlede fuglebeskyttelsesområde, der var udlagt efter fuglebeskyttelsesdirektivets art. 3, samtidig måtte anses for en foranstaltning omfattet af habitatdirektivets art. 10 ved at bidrage til den økologiske sammenhæng i Natura 2000-netværket og beskyttelsen af tjuren (præmis 59), hvorfor støtte for ulemper og tab var omfattet af landdistriktsforordningens art. 30(6)(b) (præmis 67-69). Spørgsmålet var herefter, om der også kunne ydes kompensation, når Piltenes meži SIA var et kriseram selskab. EU-Domstolen lagde til grund, at forordning 702/2014 også omfatter den støtte der ydes som kompensation efter landdistriktsforordningens art. 30(6)(b) (præmis 82), og fastslog på denne baggrund, at der ikke kunne ydes kompensation for omkostninger og indkomsttab ved, at området var udlagt som mikroreservat, hvis ansøger er en kriseram virksomhed.

Kommentar: Dommen indeholder en grundig gennemgang af de betingelser, der skal opfyldes, hvis der skal betales kompensation efter landdistriktsforordningen for driftstab og omkostninger, når der uden for Natura 2000-områderne udlægges skov- eller landbrug som naturområde.

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

28. april 2022 (*)

»Præjudiciel forelæggelse – Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) – forordning (EU) nr. 1305/2013 – støtte til udvikling af landdistrikterne via ELFUL – artikel 30 – Natura 2000-betalinger – anvendelsesområde – støtteansøgning for et mikroreservat, der er oprettet i en skov, som ikke er en del af Natura 2000-nettet, med henblik på at bidrage til at sikre beskyttelsen af en vild fugleart – forordning (EU) nr. 702/2014 – gruppefritagelse for visse former for støtte til landbrugs- og skovbrugssektoren – anvendelse på støtte, der medfinansieres af EU-midler – finder ikke anvendelse på kriseramte virksomheder«

I sag C-251/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland) ved afgørelse af 21. april 2021, indgået til Domstolen samme dag, i sagen

»Piltenes meži« SIA

mod

Lauku atbalsta dienests,

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J. Passer (refererende dommer), og dommerne F. Biltgen og N. Wahl,

generaladvokat: A. Rantos

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den lettiske regering ved K. Pommere, J. Davidoviča og E. Bārdiņš, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved V. Bottka, C. Hermes og A. Sauka, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af dels artikel 30 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 (EUT 2013, L 347, s. 487), dels Kommissionens forordning (EU) nr. 702/2014 af 25. juni 2014 om forenelighed med det indre marked efter artikel 107

[TEUF] og 108 [TEUF] af visse kategorier af støtte i landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter (EUT 2014, L 193, s. 1).

- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem »Piltenes meži« SIA og Lauku atbalsta dienests (landdistrikternes støttetjeneste, Letland) vedrørende en afgørelse, hvorved sidstnævnte afslog at tildele virksomheden støtte for at kompensere for omkostninger og indkomstab som følge af, at der i en skov, der tilhører virksomheden, findes et mikroriservat, der er oprettet med henblik på at bidrage til at sikre beskyttelsen af en vild fugleart.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 92/43/EØF

- 3 Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT 1992, L 206, s. 7) trådte i kraft den 10. juni 1992.
- 4 Dette direktivs artikel 3, stk. 1 og 3, bestemmer:

»1. Der oprettes et sammenhængende europæisk økologisk net af særlige bevaringsområder under betegnelsen Natura 2000. Dette net, der består af lokaliteter, der omfatter de naturtyper, der er nævnt i bilag I, og levesteder for de arter, der er nævnt i bilag II, skal sikre opretholdelse eller i givet fald genopretning af en gunstig bevaringsstatus for de pågældende naturtyper og levestederne for de pågældende arter i deres naturlige udbredelsesområde.

Natura 2000-nettet omfatter ligeledes de særligt beskyttede områder, som medlemsstaterne har udlagt i medfør af [Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT 1979, L 103, s. 1.)].

[...]

3. I de tilfælde, hvor medlemsstaterne finder det nødvendigt, bestræber de sig på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000 ved at opretholde eller i givet fald udvikle de landskabelementer, der er nævnt i artikel 10, og som er af afgørende betydning for vilde dyr og planter.«

- 5 Artikel 10 i direktiv 92/43 fastsætter:

»Medlemsstaterne skal, i det omfang de finder det nødvendigt og inden for rammerne af deres politik for fysisk planlægning og udvikling, og navnlig med henblik på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet, bestræbe sig på at fremme forvaltningen af de elementer i landskabet, der er af afgørende betydning for vilde dyr og planter.

Der er tale om sådanne elementer, som ved deres lineære og kontinuerlige struktur (som f.eks. vandløb med deres bredder eller de traditionelle systemer til afgrænsning af marker) eller deres rolle som trædesten (som f.eks. småsøer og småskove) er væsentlige for vilde arters migration, spredning og genetiske udveksling.«

Direktiv 2009/147/EF

- 6 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT 2010, L 20, s. 7), som ophævede og erstattede direktiv 79/409, trådte i kraft den 15. februar 2010.
- 7 Artikel 2 i direktiv 2009/147 bestemmer, at »[m]edlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til at opretholde eller tilpasse bestanden af samtlige de [...] arter[, som dette direktiv finder anvendelse på,] på et niveau, som især imødekommer økologiske, videnskabelige og kulturelle krav og samtidig tilgodeser økonomiske og rekreative hensyn«.

8 Nævnte direktivs artikel 3 fastsætter:

»1. Medlemsstaterne træffer ud fra de i artikel 2 omhandlede hensyn alle nødvendige foranstaltninger for at beskytte, opretholde eller genskabe tilstrækkeligt forskelligartede og vidtstrakte levesteder for alle de [...] omhandlede fuglearter.

2. Beskyttelse, opretholdelse og genskabelse af biotoper og levesteder omfatter i første række følgende foranstaltninger:

a) oprettelse af beskyttede områder

b) vedligeholdelse og forvaltning i overensstemmelse med de økologiske krav af levesteder både i og uden for de beskyttede områder

[...]«

Forordning nr. 1305/2013

9 Forordning nr. 1305/2013 har fundet anvendelse siden den 1. januar 2014.

10 24. og 56. betragtning hertil har følgende ordlyd:

»(24) Der bør fortsat ydes støtte til landbrugere og skovbrugere for at hjælpe med at tackle specifikke ulemper i de pågældende områder som følge af gennemførelsen af [direktiv 2009/147] og [direktiv 92/43] og med henblik på at bidrage til effektiv forvaltning af Natura 2000-områder. Støtten bør også stilles til rådighed for landbrugere med det formål at imødegå ulemper i vandløbsoplande som følge af gennemførelsen af [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT 2000, L 327, s. 1)]. [...]

[...]

(56) Artikel 107 [TEUF], 108 [TEUF] og 109 [TEUF] bør anvendes på støtte til foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne under denne forordning. I betragtning af landbrugssektorens særlige karakter bør TEUF-bestemmelserne dog ikke finde anvendelse på foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne vedrørende operationer, der er omfattet af artikel 42 [TEUF], og som udføres i henhold til og i overensstemmelse med denne forordning, eller på betalinger fra medlemsstaterne, som har til formål at yde supplerende national støtte til operationer til udvikling af landdistrikterne, hvortil der ydes støtte fra [Den Europæiske] Union], og som er omfattet af artikel 42 [TEUF].«

11 Afsnit I i forordning nr. 1305/2013 med overskriften »Mål og strategi« omfatter bl.a. forordningens artikel 1 med overskriften »Genstand«, som i stk. 1 bestemmer:

»I denne forordning fastlægges generelle regler, der gælder for EU-støtte til udvikling af landdistrikterne finansieret gennem Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne [(ELFUL)] [...]. Den opstiller de mål, som politikken for udvikling af landdistrikterne skal bidrage til, og de relevante EU-prioriteter for udvikling af landdistrikterne. Den opridser de strategiske rammer for politikken for udvikling af landdistrikterne og definerer de foranstaltninger, der skal vedtages for at gennemføre politikken for udvikling af landdistrikterne. Herudover fastsætter den regler om programmering, netværkssamarbejde, forvaltning, overvågning og evaluering på grundlag af en ansvarsfordeling mellem medlemsstaterne og [Europa-]Kommissionen og regler for at sikre koordinationen af ELFUL med andre EU-instrumenter.«

12 Forordningens afsnit II med overskriften »Programmering« indeholder bl.a. dennes artikel 6 med overskriften »Programmer for udvikling af landdistrikterne«, der bestemmer:

»1. ELFUL's indsats i medlemsstaterne foregår via landdistriktsudviklingsprogrammer. Med disse programmer gennemføres en strategi med henblik på at opfylde EU-prioriteterne for udvikling af

landdistrikterne gennem en række foranstaltninger, der er fastlagt i afsnit III. Der vil blive ansøgt om støtte fra ELFUL til gennemførelse af prioriteterne for udvikling af landdistrikterne, der forfølges gennem EU-prioriteter.

2. En medlemsstat kan forelægge enten et samlet program for hele sit område eller et sæt regionale programmer. Alternativt, i behørigt begrundede tilfælde, kan den forelægge et nationalt program og et sæt regionale programmer. [...]

3. Medlemsstater med regionale programmer kan også forelægge en national ramme til godkendelse [...] med fælles elementer for disse programmer uden separate budgetbevillinger.

Nationale rammer fra medlemsstater med regionale programmer kan også indeholde en tabel, der pr. region og pr. år sammenfatter det samlede bidrag fra ELFUL til den pågældende medlemsstat i hele programmeringsperioden.«

13 Den nævnte forordnings afsnit III med overskriften »Støtte til udvikling af landdistrikterne« opregner i kapitel I en række foranstaltninger, herunder navnlig den, der er fastsat i samme forordnings artikel 30 med overskriften »Natura 2000 og betalinger i henhold til [direktiv 2000/60]«, hvis stk. 1, 2 og 6 har følgende ordlyd:

»1. Støtte under denne foranstaltning ydes på årsbasis pr. ha landbrugsareal eller pr. ha skov til støttemodtagerne for at kompensere for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af ulemper i de pågældende områder i forbindelse med gennemførelsen af [direktiv 92/43], [2009/147] og [2000/60].

[...]

2. Der ydes støtte til landbrugere og til private skovbrugere og sammenslutninger af private skovbrugere. I behørigt begrundede tilfælde kan der også ydes støtte til andre arealforvaltere.

[...]

6. Der kan udbetales støtte for følgende arealer:

a) Natura 2000-landbrugs- og skovbrugsområder, der er udpeget i henhold til [direktiv 92/43] og [2009/147]

b) andre afgrænsede naturbeskyttelsesområder, hvor landbruget eller skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger, og som bidrager til gennemførelsen af artikel 10 i [direktiv 92/43], under forudsætning af, at disse områder [...] for hvert program for udvikling af landdistrikterne ikke overstige[r] 5% af de udpegede Natura 2000-områder, som er omfattet af dets territoriale anvendelsesområde

[...]«

14 Afsnit VIII i forordning nr. 1305/2013 med overskriften »Konkurrencebestemmelser« indeholder bl.a. dennes artikel 81 og 82.

15 Forordningens artikel 81 med overskriften »Statsstøtte« har følgende ordlyd:

»1. Medmindre andet er fastsat i dette afsnit, anvendes artikel 107 [TEUF], 108 [TEUF] og 109 [TEUF] på medlemsstaternes støtte til udvikling af landdistrikterne.

2. Artikel 107 [TEUF], 108 [TEUF] og 109 [TEUF] gælder ikke for betalinger, som medlemsstaterne foretager i henhold til og i overensstemmelse med denne forordning, eller for supplerende national finansiering som omhandlet i artikel 82 [TEUF] inden for rammerne af artikel 42 [TEUF].«

16 Den nævnte forordnings artikel 82 med overskriften »Supplerende national finansiering« foreskriver:

»Betalinger fra medlemsstaterne i forbindelse med operationer, der falder ind under anvendelsesområdet for artikel 42 [TEUF], og som har til formål at bidrage yderligere til at finansiere udviklingen af landdistrikterne, hvortil der ydes støtte fra Unionen på et hvilket som helst tidspunkt i programmeringsperioden, medtages af medlemsstaterne i programmet for udvikling af landdistrikterne [...] og godkendes af Kommissionen, hvis de opfylder kriterierne i denne forordning.«

Forordning nr. 702/2014

17 Forordning nr. 702/2014 trådte i kraft den 1. juli 2014.

18 Følgende fremgår af 16. og 60. betragtning til denne forordning:

»(16) Støtte til kriseramte virksomheder bør udelukkes fra denne forordnings anvendelsesområde, idet en sådan støtte bør vurderes i henhold til rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder [...] for at undgå omgåelse af disse bestemmelser, [...]

[...]

(60) Skovbrug spiller en central rolle for udvikling i landdistrikter. Kommissionen har anvendt [...] artikel 107 [TEUF] og 108 [TEUF] på virksomheder i skovbrugssektoren i adskillige beslutninger og afgørelser, især inden for rammerne af EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013. [...] På baggrund af sine omfattende erfaringer med anvendelsen af disse bestemmelser på virksomheder i skovbrugssektoren finder Kommissionen, at den for at forenkle administrationen og samtidig sikre et effektivt tilsyn og en passende overvågning også bør gøre brug af de beføjelser, [Rådets forordning (EF) nr. 994/98 af 7. maj 1998 om anvendelse af artikel 107 [TEUF] og 108 [TEUF] på visse former for horisontal statsstøtte (EFT 1998, L 142, s. 1)] giver den, med hensyn til støtte til skovbrugssektoren. Ifølge Kommissionens erfaringer giver støtte til skovbrugssektoren til foranstaltninger, der indgår i de nationale landdistriktsprogrammer, og som enten medfinansieres af ELFUL eller ydes som supplerende national finansiering af sådanne medfinansierede foranstaltninger, ikke anledning til større konkurrencefordrejninger på det indre marked. [...] For disse foranstaltninger bør der i denne forordning opstilles klare kriterier for deres forenelighed med det indre marked. Disse kriterier bør i videst mulige omfang stemme overens med reglerne i [forordning nr. 1305/2013] samt delegerede retsakter og gennemførelsesbestemmelser vedtaget i henhold til denne forordning.«

19 Artikel 1 i forordning nr. 702/2014, som er indeholdt i dennes kapitel I, bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på følgende kategorier af støtte:

[...]

e) støtte til skovbrug

[...]

3. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

a) støtte til skovbrugssektoren, som ikke medfinansieres af ELFUL eller ydes som supplerende national finansiering af sådanne samfinansierede foranstaltninger, [...]

[...]

6. Denne forordning finder ikke anvendelse på støtte til kriseramte virksomheder, med undtagelse af:

a) støtte til at råde bod på skader forårsaget af naturkatastrofer [...], støtte til bekæmpelse af dyresygdomme [...] og støtte til bortskaffelse og destruktion af døde dyr [...]

- b) følgende former for støtte, forudsat at virksomheden blev kriseram på grund af tab eller skader forårsaget af en af nedennævnte begivenheder:
- i) støtte [...] til kompensation for tab forårsaget af ugunstige vejrforhold, der kan sidestilles med en naturkatastrofe
 - ii) støtte [...] til kompensation for omkostningerne ved bekæmpelse af skadedyrangreb samt for skader som følge af dyresygdomme eller skadedyrangreb
 - iii) støtte [...] til genopretning af skader på skove forårsaget af brande, naturkatastrofer, ugunstige vejrforhold, der kan sidestilles med en naturkatastrofe, skadedyrsangreb, katastrofegivenheder og klimaforandringsrelaterede begivenheder.«

20 Forordningens artikel 2, nr. 14), der ligeledes er indeholdt i dennes kapitel I, definerer udtrykket »kriseram virksomhed« således:

»kriseram virksomhed«: en virksomhed, for hvilken mindst én af følgende omstændigheder gælder:

- a) for selskaber med begrænset ansvar (bortset fra en [lille eller mellemstor virksomhed (SMV)], der har bestået i mindre end tre år), når over halvdelen af selskabets tegnede kapital er forsvundet som følge af akkumulerede tab. Dette er tilfældet, når der ved at trække de akkumulerede tab fra reserverne (og alle andre poster, der almindeligvis betragtes som en del af virksomhedens egenkapital) fremkommer et negativt akkumuleret beløb, som overstiger halvdelen af den tegnede kapital. [...]

[...]«

Lettisk ret

Lov om bevaring af arter og habitater

21 Sugu un biotopu aizsardzības likums (lov om bevaring af arter og habitater) af 16. marts 2000 (Latvijas Vēstnesis, 2000, nr. 121/122) indeholder en artikel 10 med overskriften »Ret til erstatning for ejerne eller brugerne af jorden«, hvis stk. 2 bestemmer, at »[g]rundejere har ret til den lovbestemte kompensation for de begrænsninger, som økonomiske aktiviteter i mikroreservater er pålagt«.

Lov om landbrugets og landdistrikternes udvikling

22 Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (lov om landbrugets og landdistrikternes udvikling) af 7. april 2004 (Latvijas Vēstnesis, 2004, nr. 64) indeholder en artikel 5, hvis stk. 4, 7 og 8 har følgende ordlyd:

»4. Ministerrådet fastsætter de nærmere bestemmelser for tildeling af støtte ydet af staten og [EU] til landbrug samt de nærmere bestemmelser for tildeling af støtte ydet af staten og [EU] til udvikling af landdistrikter og fiskeri. [...]

[...]

7. Ministerrådet fastsætter de nærmere bestemmelser for forvaltning af og kontrol med støtte ydet af staten og [EU] til landbrug samt forvaltning af og kontrol med støtte ydet af staten og [EU] til udvikling af landdistrikter og fiskeri.

8. Ministerrådet fastsætter de nærmere bestemmelser for forvaltningen af Den Europæiske Garantifond for Landbruget, [ELFUL] og Den Europæiske Fiskerifond samt de beføjelser og pligter, der påhviler de myndigheder, der varetager forvaltningen af disse fonde.«

Lov om kompensation for begrænsninger af økonomiske aktiviteter i beskyttede områder

23 Likums »Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājās teritorijās« (lov om kompensation for begrænsninger af økonomiske aktiviteter i beskyttede områder) af 4. april 2013

(Latvijas Vēstnesis, 2013, nr. 74), bestemmer i artikel 2, stk. 3, at der »kan [y]des en årlig støtte for de begrænsninger, der pålægges den økonomiske virksomhed i mikroreservater, i overensstemmelse med de procedurer, der er fastsat i lovgivningen om støtte til udvikling af landdistrikterne, som er finansieret med de relevante [EU]-midler«.

- 24 Denne lov bestemmer ligeledes i artikel 4, stk. 2, at »[k]ompensation, der udbetales med [EU]-midler, forvaltes i overensstemmelse med reglerne for ydelse af støtte fra [EU]«.

Dekret nr. 171/2015

- 25 Ministru kabineta noteikumi Nr. 171 »par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā« (ministerkabinettets dekret nr. 171 om reglerne for tildeling og forvaltning af samt tilsyn med national støtte og støtte fra Den Europæiske Union til forbedring af miljøet, klimaet og landskabet i programmeringsperioden 2014-2020) af 7. april 2015 (Latvijas Vēstnesis, 2015, nr. 76, herefter »dekret nr. 171/2015«), der blev vedtaget på grundlag af artikel 5, stk. 4 og 7, i lov om landbrugets og landdistrikternes udvikling, bestemmer følgende i punkt 1:

»Dette dekret fastsætter ordningen for tildeling og forvaltning af samt tilsyn med støtte fra staten og støtte fra [EU] til udvikling af landdistrikterne bl.a. til støtte for foranstaltninger til forbedring af miljøet og landskabet i overensstemmelse med:

1.1. [f]orordning [nr. 1305/2013]

[...]

1.8. [f]orordning [nr. 702/2014].

[...]«

- 26 Følgende foreskrives i punkt 2 i dekret nr. 171/2015:

»Støtte til udvikling af landdistrikterne med henblik på forbedring af miljø, klima og landdistrikter ydes til følgende foranstaltninger [...]:

[...]

2.3. »betalinger i henhold til Natura 2000 og [direktiv 2000/60]« i forbindelse med aktiviteten »udbetaling af kompensation for Natura 2000-skovområder« [...]

[...]

2.6. »ydelse af støtte i forbindelse med aktiviteten »udbetaling af kompensation for Natura 2000-skovområder««.

[...]«

- 27 Punkt 56 i dekret nr. 171/2015 har følgende ordlyd:

»Det støtteberettigede areal er et skovområde (bortset fra tørvemoser):

56.1 som er optaget på listen over [Natura 2000]-områder i henhold til artikel 30, stk. 6, litra a), i forordning nr. 1305/2013 [...]

56.2 som befinder sig i et mikroreservat i henhold til artikel 30, stk. 6, litra b), i forordning nr. 1305/2013 uden for Natura 2000-nettet, eller, hvis beskyttelsesordningen Natura 2000 ikke sikrer bevarelsen af en art eller et biotop, i et Natura 2000-område, og mikroreservatet fastlægges i overensstemmelse med lovgivningen om oprettelse og forvaltning af mikroreservater, bevaring heraf og fastsættelse af mikroreservater og disses stødpudeområder.

[...]«

28 Samme dekrets punkt 61 bestemmer:

»For at kunne modtage støtte skal ansøgeren opfylde følgende betingelser:

[...]

61.6 i henhold til artikel 2, nr. 14), i forordning nr. 702/2014 har situationen pr. 15. juni i indeværende år ikke gjort det muligt at fastslå, at der foreligger nogen af de karakteristika, der kendetegner en kriseramts virksomhed i henhold til lovgivningen om de nærmere regler for forvaltningen af Den Europæiske Garantifond for Landbruget, [ELFUL] og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond samt støtte ydet af staten og [EU] til landbrug og udvikling af landdistrikter samt fiskeri i programmeringsperioden 2014-2020.«

Dekret nr. 599 af 30. september 2014

29 Ministru kabineta noteikumi Nr. 599 »par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecība fonda, kā arī par valsts un Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku un zivsaimniecības attīstībai finansējuma administrēšanu 2014.–2020. gada plānošanas periodā« (ministerkabinettets dekret nr. 599 om forvaltning af finansieringen fra Den Europæiske Garantifond for Landbruget, fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond samt om forvaltning af finansieringen fra støtte fra staten og støtte fra Den Europæiske Union til landbruget, til udvikling af landdistrikterne og til fiskeriet i programmeringsperioden 2014-2020) af 30. september 2014 (Latvijas Vēstnesis, 2014, nr. 200), der blev vedtaget på grundlag af artikel 5, stk. 7-9, i lov om landbrugets og landdistrikternes udvikling, foreskriver i punkt 53:

»I henhold til artikel 2, nr. 14), i forordning nr. 702/2014 yder landdistrikternes støttetjeneste ikke støtte, hvis støtteansøgeren – i forbindelse med ansøgningen om støtte til foranstaltninger, der indebærer en undersøgelse af, hvorvidt ansøgeren har status som kriseramts virksomhed – har mindst ét af følgende karakteristika:

53.1 over halvdelen af et selskab med begrænset ansvars kapital (bortset fra en lille eller mellemstor virksomhed, der har bestået i mindre end tre år) er forsvundet som følge af akkumulerede tab, når der ved at trække de akkumulerede tab fra reserverne og alle andre poster, der almindeligvis betragtes som en del af virksomhedens egenkapital, fremkommer et negativt akkumuleret beløb, som overstiger halvdelen af den tegnede kapital, herunder en kurspræmie [...]

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

30 Piltenes meži ejer en skov med et areal på ca. 500 hektar, hvori der findes et område med status som mikroreservat som omhandlet i den lettiske lovgivning til gennemførelse af direktiv 2009/147. Dette mikroreservat blev oprettet af den kompetente lettiske myndighed med henblik på at bidrage til at sikre beskyttelsen af tjuren (*Tetrao urogallus*), som er en vild fugl.

31 På et ikke nærmere angivet tidspunkt indgav Piltenes meži en støtteansøgning for 2015 til landdistrikternes støttetjeneste, hvorved virksomheden ansøgte om en udbetaling med henblik på kompensation for omkostninger og indkomsttab som følge af det nævnte mikroreservat.

32 Ved afgørelse af 1. juni 2016, som blev stadfæstet ved afgørelse af 25. juli samme år, gav landdistrikternes støttetjeneste afslag på denne støtteansøgning med den begrundelse, at den gældende lettiske lovgivning udelukkede, at en sådan udbetaling kunne ydes til en kriseramts virksomhed, og at Piltenes meži i det foreliggende tilfælde skulle kvalificeres som sådan, for så vidt som det af undersøgelsen af virksomhedens årsberetning for 2014 fremgik, at dens tab udgjorde mere end 50% af kapitalen.

- 33 Ved dom af 24. marts 2017 gav administratīvā rajona tiesa (distriktsdomstol i forvaltningsretlige sager, Letland) Piltenes meži medhold i det søgsmål, som virksomheden anlagde til prøvelse af disse to afgørelser.
- 34 Ved dom af 30. november 2017 meddelte Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Letland), ved hvilken der blev iværksat appel, afslag på den af Piltenes meži indgivne støtteansøgning, idet den i det væsentlige støttede sig på følgende ræsonnement. For det første konstaterede Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), at den ansøgte udbetaling ikke skulle finansieres af statens eller en lokal myndigheds budget, men ved midler fra en EU-fond, nemlig ELFUL. Dernæst anførte den, at disse midler i overensstemmelse med EU-lovgivningen om ELFUL og den lettiske lovgivning til gennemførelse heraf skal forvaltes og tildeles virksomhederne under overholdelse af EU-reglerne om kontrol af statsstøtte. Endelig bemærkede den, at disse regler fastslår, at støtte som den, der er ansøgt om i den foreliggende sag, er udelukket i det tilfælde, hvor ansøgeren er en kriseramt virksomhed.
- 35 Piltenes meži har iværksat appel til prøvelse af denne dom, hvorunder selskabet navnlig har anfægtet vurderingen om, for det første, at den udbetaling, som virksomheden havde ansøgt om, for det første skulle anses for statsstøtte, og, for det andet, at en sådan statsstøtte ikke kunne ydes til en kriseramt virksomhed.
- 36 Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland) ønsker med sin forelæggelsesafgørelse nærmere bestemt oplyst rækkevidden af og samspillet mellem de EU-retlige bestemmelser, som de forskellige lettiske bestemmelser, der finder anvendelse på den tvist, som er indbragt for den, har til formål at gennemføre, idet den har anført, at de to retter, der har skullet påkende tvisten i første instans og appelinstanten, har indtaget forskellige holdninger på dette punkt.
- 37 Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt for det første oplyst, om støtte, der har til formål at kompensere for eller udligne omkostninger og indkomsttab som følge af, at der i skovområder, der ikke indgår i Natura 2000-nettet, findes mikroreservater, der er oprettet med henblik på at bidrage til at sikre beskyttelsen af de vilde fuglearter, der er omhandlet i direktiv 2009/147, kan anses for støtte, der falder ind under artikel 30 i forordning nr. 1305/2013.
- 38 Den forelæggende ret har navnlig præciseret, at denne støtte kan anses for at udgøre compensation eller udligning i forbindelse med en begrænsning af ejendomsretten og af de berørte personers ret til at udøve økonomisk virksomhed med det formål at sikre overholdelsen af miljølovgivningen snarere end EU-støtte eller statsstøtte. Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Republikken Letlands forfatningsdomstol, Letland) har i øvrigt udtalt sig i denne retning i en dom af 19. marts 2014.
- 39 For så vidt som en sådan støtte, der ikke skal finansieres ved hjælp af statsbudgettet, men med midler hidrørende fra en EU-fond, er omfattet af artikel 30 i forordning nr. 1305/2013, ønsker den forelæggende ret for det andet oplyst, om tildelingen heraf kan gøres betinget af, at de personer, der ansøger om at modtage støtte, ikke er kriseramte virksomheder, således som Kommissionen har krævet i artikel 1 og 2 i forordning nr. 702/2014.
- 40 Den forelæggende ret er i denne henseende af den opfattelse, at selv om det er legitimt, at Kommissionen har søgt at bevare Unionens midler og sikre optimal anvendelse heraf ved at fastsætte en sådan betingelse, er forordning nr. 702/2014 ikke desto mindre behæftet med en væsentlig mangel derved, at denne institution ikke har foretaget en afvejning eller i det mindste ikke har sikret en rimelig balance mellem på den ene side de formål, som Kommissionen forfølger, og på den anden side ejendomsretten, der er sikret ved artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) samt de almindelige principper om ligebehandling og proportionalitet. Til forskel fra alle andre personer, der i miljømæssigt øjemed pålægges en juridisk og økonomisk byrde, fratages kriseramte virksomheder – af grunde, der vedrører deres økonomiske og finansielle situation – nemlig uretmæssigt retten til den compensation eller udligning, som de kan gøre krav på.
- 41 På denne baggrund har Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er betalinger for [mikroreservater], der er oprettet i et skovområde med henblik på gennemførelsen af formålene med [direktiv 2009/147], omfattet af anvendelsesområdet for artikel 30, stk. 6, i [forordning nr. 1305/2013]?
- 2) Er tildeling af kompensation for [mikroreservater], der er oprettet med henblik på gennemførelsen af formålene med [direktiv 2009/147], omfattet af de begrænsninger, som [forordning nr. 702/2014] fastsætter for betalinger til kriseramte virksomheder?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 42 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 – navnlig i betragtning af denne artikels stk. 6 – skal fortolkes således, at støtte, der er ansøgt om for et mikroreservat, som er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i direktiv 2009/147, henhører under anvendelsesområdet for denne artikel 30.
- 43 I denne henseende fastsætter artikel 30, stk. 1, i forordning nr. 1305/2013, at støtte ydes på årsbasis pr. ha landbrugsareal eller pr. ha skov til støttemodtagerne for at kompensere for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af ulemper i de pågældende områder i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 92/43, 2000/60 og 2009/147.
- 44 Desuden foreskriver artikel 30, stk. 6, i henholdsvis litra a) og b), at de arealer, der er berettiget til udbetalinger af en sådan støtte, omfatter dels Natura 2000-landbrugs- og skovbrugsområder, der er udpeget i henhold til direktiv 92/43 og 2009/147, dels andre afgrænsede naturbeskyttelsesområder, hvor landbruget eller skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger, og som bidrager til gennemførelsen af artikel 10 i det første af disse to direktiver.
- 45 I det foreliggende tilfælde fremgår det af den forelæggende rets første spørgsmål og af de oplysninger i forelæggelsesafgørelsen, der er sammenfattet i denne doms præmis 30, 31 og 37, at det areal, der er omfattet af den i hovedsagen omhandlede støtteansøgning, er et mikroreservat, der er oprettet med det formål at bidrage til at sikre beskyttelsen af en vild fugleart, men i en skov, der ikke indgår i Natura 2000-nettet.
- 46 Det er klart, at et sådant areal ikke i henhold til artikel 30, stk. 6, litra a), i forordning nr. 1305/2013 er berettiget til udbetaling af den støtte, der er omhandlet i denne artikel 30. Nævnte artikel 30, stk. 6, litra a), fastsætter nemlig, at alene landbrugs- og skovbrugsområder som omhandlet i forordningen eller eventuelt i de i medfør af denne forordning vedtagne nationale retsfor skrifter, som er beliggende i Natura 2000-områder, der er udpeget i henhold til direktiv 92/43 og 2009/147, er støtteberettigede (jf. i denne retning dom af 27.1.2022, Sātiņi-S, C-234/20, EU:C:2022:56, præmis 27, 33, 35 og 37).
- 47 Det følger heraf, at et areal, der ikke er en del af Natura 2000-nettet, såsom det i hovedsagen omhandlede areal, under alle omstændigheder kun kan være berettiget til en sådan støtte i henhold til artikel 30, stk. 6, litra b), i forordning nr. 1305/2013.
- 48 Denne bestemmelses ordlyd gør det imidlertid ikke i sig selv muligt at afgøre, om og i givet fald på hvilke betingelser det kan forholde sig således.
- 49 I overensstemmelse med Domstolens faste praksis skal den nævnte bestemmelse følgelig fortolkes under hensyntagen til, foruden ordlyden, den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (dom af 7.6.2005, VEMW m.fl., C-17/03, EU:C:2005:362, præmis 41, og af 21.1.2021, Tyskland mod Esso Raffinage, C-471/18 P, EU:C:2021:48, præmis 81).
- 50 I denne henseende bemærkes i første række, at de arealer, der i henhold til artikel 30, stk. 6, litra b), i forordning nr. 1305/2013 er berettiget til udbetaling af støtte, som fastsat i denne artikel 30, er afgrænsede naturbeskyttelsesområder, der ikke indgår i Natura 2000-nettet, og hvor landbruget eller

skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger, og som bidrager til gennemførelsen af artikel 10 i direktiv 92/43.

- 51 Det følger heraf, at disse arealers berettigelse til en sådan støtte for det første er underlagt en betingelse om, at det pågældende areal er et afgrænset naturbeskyttelsesområde, hvor landbruget eller skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger.
- 52 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de oplysninger i forelæggelsesafgørelsen, der er nævnt i denne doms præmis 45, at med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, opfylder det i hovedsagen omhandlede areal denne betingelse, for så vidt som det udgør et naturområde, hvor skovbruget er pålagt miljøbetingede begrænsninger. Det fremgår nærmere bestemt af disse oplysninger, at arealet er et mikroservat, som er blevet oprettet af den kompetente nationale myndighed i en skov, der ikke indgår i Natura 2000-nettet, med henblik på at bidrage til at sikre beskyttelse af en vild fuglearart, og som medfører omkostninger og indkomsttab for den person, der ejer skoven.
- 53 For det andet følger det af artikel 30, stk. 6, litra b), i forordning nr. 1305/2013, at det areal, for hvilket der ansøges om støtte, og de miljøbetingede begrænsninger, som arealet er pålagt, skal bidrage til gennemførelsen af artikel 10 i direktiv 92/43.
- 54 I det foreliggende tilfælde er det bl.a. rækkevidden af denne betingelse, som den forelæggende ret ønsker oplyst, således som det fremgår af ordlyden af det første præjudicielle spørgsmål og af de oplysninger i forelæggelsesafgørelsen, der er sammenfattet i denne doms præmis 37.
- 55 I anden række bestemmer artikel 10 i direktiv 92/43, som artikel 30, stk. 6, litra b), i forordning nr. 1305/2013 henviser til, i stk. 1, at medlemsstaterne navnlig med henblik på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet skal bestræbe sig på at fremme forvaltningen af de elementer i landskabet, der er af afgørende betydning for vilde dyr og planter. Artiklen præciserer ligeledes i stk. 2, at der er tale om sådanne elementer, som ved deres lineære og kontinuerlige struktur eller deres rolle som trædesten er væsentlige for vilde arters migration, spredning og genetiske udveksling.
- 56 Denne artikel 10 giver således medlemsstaterne beføjelse til at vedtage foranstaltninger med henblik på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet, således som det ligeledes fremgår af artikel 3, stk. 3, i direktiv 92/43.
- 57 Det følger imidlertid af denne artikel 3, stk. 1, at dette net ikke alene skal omfatte »særlige bevaringsområder« bestående af naturtyper og levesteder for de dyre- og plantearter, der er nævnt i henholdsvis bilag I og bilag II til direktivet, men ligeledes »særligt beskyttede områder«, som medlemsstaterne har udlagt med henblik på at bidrage til bevarelsen af vilde fuglearter i medfør af direktiv 79/409, der nu er blevet erstattet af direktiv 2009/147.
- 58 Det følger heraf, at de foranstaltninger, som medlemsstaterne har beføjelse til at vedtage i henhold til artikel 10 i direktiv 92/43 med henblik på at forbedre den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet, kan vedrøre såvel levesteder, der er omfattet af direktiv 92/43, som vilde fuglearter, der er omfattet af direktiv 2009/147, idet det bemærkes, at disse foranstaltninger i sidstnævnte tilfælde har til formål at supplere de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 2 og 3 i direktiv 2009/147.
- 59 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de oplysninger i forelæggelsesafgørelsen, der er nævnt i denne doms præmis 45 og 52, at dette – med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage – er formålet med det i hovedsagen omhandlede mikroservat og de miljøbetingede begrænsninger, der er pålagt skovbruget i mikroservatet, for så vidt som oprettelsen af sidstnævnte og indførelsen af disse begrænsninger har til formål at bidrage til at sikre beskyttelsen af tjuren (*Tetrao urogallus*), som er en vild fuglearart, der er omfattet af direktiv 2009/147.
- 60 I tredje række præciserer artikel 30, stk. 1, i forordning nr. 1305/2013, således som det er anført i denne doms præmis 43, at den støtte, som bestemmelsen henviser til, tilsigter at kompensere modtageren for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af ulemper i de pågældende områder i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 92/43, 2000/60 og 2009/147.

- 61 Det fremgår klart af den nævnte bestemmelse, at støtten bl.a. kan ydes i det tilfælde, hvor der opstår ulemper i et område, der berettiger til udbetaling af støtte i henhold til artikel 30, stk. 6, i forordning nr. 1305/2013, i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 2009/147, således som både den lettiske regering og Kommissionen har anført i deres skriftlige indlæg.
- 62 Den nævnte støtte kan således tildeles for et sådant område, både i det tilfælde, hvor der opstår ulemper i et sådant område i forbindelse med en national foranstaltning til beskyttelse af en vild fugleart, der er vedtaget i henhold til direktiv 2009/147, og i det tilfælde, hvor denne foranstaltning er blevet vedtaget i henhold til artikel 10 i direktiv 92/43, således som det er anført i denne doms præmis 58.
- 63 I fjerde række konkretiseres det generelle formål om strategisk støtte til udvikling af landdistrikterne, der forfølges med forordning nr. 1305/2013, som fastsat i forordningens artikel 1, stk. 1 – som det fremgår af nævnte forordnings artikel 6, stk. 1, og afsnit III heri, som sidstnævnte bestemmelse henviser til – navnlig ved den mulighed, som medlemsstaterne har for at vedtage en række foranstaltninger med henblik på at opfylde EU-prioriteterne for udvikling af landdistrikterne.
- 64 Blandt disse foranstaltninger er den støtte, der er fastsat i artikel 30 i forordning nr. 1305/2013, og hvis særlige formål, således som det fremgår af 24. betragtning til denne forordning, er at yde landbrugere og skovbrugere støtte for at hjælpe med at tackle specifikke ulemper i de pågældende områder som følge af gennemførelsen af Unionens direktiver til sikring af naturtyper, levesteder for dyre- og plantearter, disse arter selv samt af vandet.
- 65 Dette formål, der er formuleret i vendinger, der ikke på forhånd udelukker nogen form for ulempe som følge af gennemførelsen af et af disse direktiver, viser klart, at den støtte, der er fastsat i nævnte artikel 30, navnlig kan ydes i tilfælde, hvor sådanne ulemper er en følge af, at der i det område, for hvilket der ansøges om støtte, er indført miljøbetingede begrænsninger, der berører landbruget eller skovbruget, og som har til formål at bidrage til at sikre beskyttelsen af en af direktiv 2009/147 omfattet vild fugleart, uafhængigt af, om disse begrænsninger udspringer af en national foranstaltning, der er vedtaget i medfør af selve direktivet eller af artikel 10 i direktiv 92/43.
- 66 Det nævnte formål understøtter derfor den fortolkning af artikel 30, stk. 6, i forordning nr. 1305/2013, som kan udledes af de forskellige ordlydsmæssige og kontekstuelle elementer, som er analyseret i denne doms præmis 50-62.
- 67 For så vidt som den forelæggende ret i øvrigt, således som det fremgår af de oplysninger, der er gengivet i denne doms præmis 38, har spurgt om de retlige konsekvenser, der kan drages af den omstændighed, at støtte som den i hovedsagen omhandlede har karakter af kompensation eller udligning, henset til bestemmelserne i den primære eller afledte EU-ret vedrørende tildeling af offentlig støtte, skal det for det første bemærkes, at artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 har til formål – som anført i denne doms præmis 43 og 60 – at kompensere landbrugere og skovbrugere for omkostninger og indkomsttab som følge af ulemper i forbindelse med gennemførelsen af direktiv 92/43, 2000/60 og 2009/147. Støttens karakter af kompensation eller udligning følger således af selve formålet med støtten, som ønsket af EU-lovgiver (jf. i denne retning dom af 30.3.2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, præmis 26 og 28, og af 27.1.2022, *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, præmis 43), og denne karakter kan derfor ikke skabe tvivl om støttens kvalificering som støtte, der kan tildeles i henhold til EU-lovgivningen om ELFUL.
- 68 For det andet følger det af Domstolens praksis, at denne karakter af kompensation eller udligning på ingen måde udelukker, at en sådan støtte i øvrigt, for så vidt som den finansieres ved hjælp af statsmidler, kan kvalificeres som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, for så vidt som de øvrige betingelser for anvendelse af denne bestemmelse er opfyldt (jf. i denne retning dom af 27.1.2022, *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, præmis 40 og 52).
- 69 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 – navnlig i betragtning af denne artikels stk. 6 – skal fortolkes således, at støtte, der er ansøgt om for et mikroreservat, som er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i direktiv 2009/147, henhører under anvendelsesområdet for denne artikel 30.

Det andet spørgsmål

- 70 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 702/2014 skal fortolkes således, at det er udelukket, at støtte, som en kriseramts virksomhed har ansøgt om i medfør af forordning nr. 1305/2013 for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i direktiv 2009/147, erklæres forenelig med det indre marked.
- 71 Det skal i denne forbindelse indledningsvis bemærkes, at den støtte, med hensyn til hvilken den forelæggende ret har anmodet Domstolen om en fortolkning af forordning nr. 702/2014, er støtte, der er ansøgt om i henhold til artikel 30 i forordning nr. 1305/2013. Der er således tale om støtte, der er fastsat i en EU-ordning, nemlig ordningen vedrørende ELFUL.
- 72 Denne støtte skal ikke tildeles de personer, der ansøger om den, direkte via EU, men gennem medlemsstaterne i henhold til de programmer for udvikling af landdistrikterne, som medlemsstaterne forelægger, og Kommissionen godkender, således som det følger af artikel 6, stk. 1-3, i forordning nr. 1305/2013, og således som Domstolen allerede har bemærket såvel for så vidt angår denne forordning som den forordning, som denne ophævede og erstattede (jf. i denne retning dom af 30.3.2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, præmis 21, og af 6.10.2021, *Lauku atbalsta dienests* (Støtte til virksomhedsetablering inden for landbruget), C-119/20, EU:C:2021:817, præmis 54-56).
- 73 Denne mekanisme er i sig selv en afspejling af den ansvarsfordeling mellem medlemsstaterne og Kommissionen, der i henhold til artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1305/2013 strukturerer EU-støtten til udvikling af landdistrikterne finansieret gennem ELFUL (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, *Lauku atbalsta dienests* (Støtte til virksomhedsetablering inden for landbruget), C-119/20, EU:C:2021:817, præmis 57), idet det præciseres, at støtten ikke alene kan tage form af finansiering fra Unionens budget, men ligeledes af en yderligere finansiering fra staten.
- 74 Som det fremgår af nærværende doms præmis 68, kan denne yderligere finansiering, henset til, at de midler, der er afsat til den, hidrører fra staten, kvalificeres som statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, for så vidt som de øvrige betingelser for anvendelse af denne bestemmelse er opfyldt. En sådan kvalificering medfører i sig selv, at alle de relevante EU-retlige bestemmelser om statsstøtte finder anvendelse, medmindre den nævnte finansiering i et givet tilfælde vedrører operationer, der er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 42 TEUF, i hvilket tilfælde finansieringen er undtaget fra disse bestemmelser i henhold til artikel 81, stk. 2, i forordning nr. 1305/2013.
- 75 Hvad angår finansiering fra Unionens budget bemærkes, at det følger af artikel 81, stk. 1, i forordning nr. 1305/2013 og af 56. betragtning til denne forordning, i lyset af hvilken bestemmelsen skal læses, at EU-lovgiver ligeledes har ønsket at lade finansieringen være omfattet af anvendelsesområdet for artikel 107 TEUF – 109 TEUF, medmindre den vedrører operationer, der er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 42 TEUF, således som det fremgår af nævnte forordnings artikel 81, stk. 2.
- 76 Dette lovgivningsmæssige valg, der, som det fremgår af samme forordnings artikel 1, stk. 1, har til formål at sikre koordinationen af ELFUL med andre EU-instrumenter, har til følge, at støtte til udvikling af landdistrikterne, der medfinansieres ved hjælp af statsmidler og midler fra EU-budgettet, i sin helhed underlægges alle de relevante EU-retlige bestemmelser om statsstøtte.
- 77 Blandt disse bestemmelser findes bl.a. bestemmelserne i forordning nr. 702/2014, som den forelæggende ret ønsker fortolket med henblik på nærmere bestemt at få oplyst, hvorvidt støtte, som en kriseramts virksomhed har ansøgt om i henhold til artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på nå målene med direktiv 2009/147, er omfattet af den fritagelsesordning, der er indført ved forordning nr. 702/2014.
- 78 I denne henseende skal det for det første fastslås, at forordning nr. 702/2014, således som det fremgår af selve dens titel, har til formål at erklære visse kategorier af individuel støtte, der ydes inden for landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter, forenelige med det indre marked, og følgelig at fritage dem fra den generelle anmeldelsespligt, der er fastsat i artikel 108, stk. 3, TEUF, for så vidt som denne individuelle støtte opfylder alle de betingelser, der er fastsat i denne forordning (jf. i denne retning dom af 20.5.2021, *Azienda Sanitaria Provinciale di Catania*, C-128/19, EU:C:2021:401, præmis 47).

- 79 En fritagelsesordning af denne art udelukker ikke, at en given individuel støtte, der henhører under en af de kategorier, som den opregner – uden dog at opfylde betingelserne for at erklære den forenelig med det indre marked på grundlag af denne fritagelsesordning – ikke desto mindre kan erklæres forenelig med det indre marked efter en særlig efterprøvelse, for så vidt som denne støtte på forhånd er blevet anmeldt til Kommissionen (jf. i denne retning dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 57, 59, 86 og 87, og af 20.5.2021, Azienda Sanitaria Provinciale di Catania, C-128/19, EU:C:2021:401, præmis 42).
- 80 I det foreliggende tilfælde fremgår det imidlertid ikke af forelæggelsesafgørelsen, at en sådan forudgående anmeldelse har fundet sted.
- 81 For det andet følger det af artikel 1, stk. 1, litra e), i forordning nr. 702/2014, sammenholdt med artikel 1, stk. 3, litra a), og som belyst i 60. betragtning til denne forordning, at den fritagelse, der er indført ved nævnte forordning, finder anvendelse på støtte til skovbrug, herunder støtte, der medfinansieres af ELFUL.
- 82 Forordning nr. 702/2014 finder således bl.a. anvendelse på den støtte, der er omhandlet i artikel 30 i forordning nr. 1305/2013, og navnlig støtte, der i henhold til denne bestemmelse ansøges om for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på at nå målene med direktiv 2009/147, såsom den i hovedsagen omhandlede støtte.
- 83 Det følger heraf, at en sådan støtte for at kunne erklæres forenelig med det indre marked i henhold til forordning nr. 702/2014 og være omfattet af den i denne forordning fastsatte fritagelse skal overholde alle de betingelser, som forordningen opstiller for denne erklæring om forenelighed med det indre marked.
- 84 Disse betingelser omfatter imidlertid i henhold til den nævnte forordnings artikel 1, stk. 6, betingelsen om, at ansøgeren om en sådan støtte ikke må være en kriseramts virksomhed, med forbehold af forskellige undtagelser, hvoraf ingen er blevet anført i forelæggelsesafgørelsen som relevante i forbindelse med tvisten i hovedsagen, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 85 Det fremgår desuden af definitionen af begrebet »kriseramt virksomhed« i samme forordnings artikel 2, nr. 14), at dette begreb bl.a. omfatter selskaber med begrænset ansvar, hvor over halvdelen af selskabets tegnede kapital er forsvundet som følge af akkumulerede tab, hvilket er det kriterium, ud fra hvilket den kompetente nationale myndighed har afvist at tildele den i hovedsagen omhandlede støtte, således som det fremgår af de oplysninger i forelæggelsesafgørelsen, der er sammenfattet i denne doms præmis 32.
- 86 Det følger heraf, at forordning nr. 702/2014 skal fortolkes således, at støtte til skovbrug og nærmere bestemt støtte, som en kriseramt virksomhed som omhandlet i nævnte artikel 2, nr. 14), har ansøgt om på grundlag af artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på at nå målene med direktiv 2009/147, ikke kan erklæres forenelig med det indre marked på grundlag af forordning nr. 702/2014.
- 87 For det fjerde og sidste skal det – for så vidt som den forelæggende ret synes at nære tvivl om gyldigheden af denne udelukkelse i forhold til ejendomsretten samt de almindelige principper om ligebehandling og proportionalitet, således som det fremgår af de i denne doms præmis 40 sammenfattede oplysninger – først og fremmest bemærkes, at det af analysen af forordning nr. 702/2014 fremgår, at den nævnte udelukkelse ikke er baseret på formålet om at bevare Unionens ressourcer, med hensyn til hvilket den forelæggende ret har spurgt, hvorvidt dette formål er blevet uretmæssigt prioriteret på bekostning af ejendomsretten og disse to almindelige principper.
- 88 Som det fremgår af 16. betragtning til denne forordning, som belyser begrundelsen for at udelukke kriseramte virksomheder fra den fritagelse, der er indført ved nævnte forordning, med forbehold af de undtagelser, der er nævnt i denne doms præmis 84, har denne udelukkelse nemlig til formål at sikre, at hele den støtte, som sådanne virksomheder har ansøgt om, undersøges eksklusivt og sammenhængende på baggrund af en række særlige proceduremæssige og materielle regler, som er blevet indført med det specifikke formål at tage passende hensyn til disse virksomheders særlige situation. Den nævnte

udelukkelses eneste formål og konsekvens er således ikke generelt at forbyde kriseramte virksomheder at få tildelt støtte til skovbrug, idet en sådan mulighed tværtimod er åben for dem under overholdelse af disse regler, men at gøre forordning nr. 702/2014 uanvendelig på denne støtte, når det er disse virksomheder, der ansøger om den.

- 89 Det skal dernæst bemærkes, at de nævnte regler selv har til formål at sikre, at støtte, der tildeles kriseramte virksomheder, overholder betingelserne for at erklære støtten forenelig med det indre marked, idet det bemærkes, at tildelingen af en sådan støtte ikke udgør en ret, som virksomhederne har – eftersom tildelingen af statsstøtte i princippet er forbudt i henhold til EUF-traktaten – men en mulighed, som indrømmes de offentlige myndigheder, i de tilfælde, hvor denne støtte forfølger et af de mål af fælles interesse, der er fastsat i artikel 107, stk. 3, TEUF, og overholder de betingelser, der er fastsat i den gældende lovgivning. Heraf følger navnlig, at medlemsstaterne, idet de har en beføjelse til at tildele støtte, som medfinansieres af ELFUL på grundlag af artikel 30 i forordning nr. 1305/2013, ikke er forpligtede til at tildele støtte, men derimod råder over et skøn i denne forbindelse (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, *Lauku atbalsta dienests (Støtte til virksomhedsetablering inden for landbruget)*, C-119/20, EU:C:2021:817, præmis 56, og domme af 27.1.2022, *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, præmis 40 og 66, og *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, præmis 36).
- 90 Når dette er sagt, skal dette skøn udøves inden for rammerne af denne forordnings bestemmelser (jf. i denne retning dom af 30.3.2017, *Lingurár*, C-315/16, EU:C:2017:244, præmis 18) i overensstemmelse med de almindelige principper i EU-retten (jf. analogt angående tildelingen af finansiering, der kan udbetales fra en anden EU-fond end ELFUL, dom af 27.1.2022, *Zinātnes parks*, C-347/20, EU:C:2022:59, præmis 61).
- 91 Endelig kan den specifikke behandling, som forordning nr. 702/2014 forbeholder kriseramte virksomheder, ikke i sig selv anses for at kunne tilsidesætte ejendomsretten, som sikret ved chartrets artikel 17, eller de almindelige principper om ligebehandling og proportionalitet.
- 92 For det første har Domstolen således allerede fastslået, at eftersom ejendomsretten ikke udgør et absolut prærogativ, kan udøvelsen heraf under de betingelser, der er fastsat i chartrets artikel 52, stk. 1, være genstand for restriktioner, der er begrundet i formål af almen interesse, som Unionen anerkender, såsom formål, der følger af en national foranstaltning, der er vedtaget med henblik på beskyttelse af naturen og miljøet i henhold til direktiv 92/43 eller direktiv 2009/147, uden at den person, hvis ejendomsret er genstand for en sådan restriktion, under alle omstændigheder skal tildeles erstatning og navnlig støtte på grundlag af artikel 30 i forordning nr. 1305/2013 (jf. i denne retning domme af 27.1.2022, *Sātiņi-S*, C-234/20, EU:C:2022:56, præmis 62-66, og *Sātiņi-S*, C-238/20, EU:C:2022:57, præmis 32-36). Når dette er sagt, bemærkes, at i det tilfælde, hvor en national foranstaltning, der er vedtaget med henblik på beskyttelse af naturen og miljøet i henhold til direktiv 92/43 eller 2009/147, medfører et værditab for den omhandlede grund, således at foranstaltningen ligner en ekspropriation, vil grundejeren, henset til, at der foreligger en situation, hvor EU-retten gennemføres, imidlertid have ret til erstatning i henhold til chartrets artikel 17 (jf. i denne retning dom af 9.6.2016, *Pesce m.fl.*, C-78/16 og C-79/16, EU:C:2016:428, præmis 85 og 86).
- 93 For det andet er den omstændighed, at virksomheder, hvis ejendomsret er genstand for en restriktion, der følger af en national foranstaltning, som er vedtaget med henblik på beskyttelse af naturen og miljøet i henhold til direktiv 92/43 eller 2009/147, kan få tildelt støtte, hvis forenelighed med det indre marked er afhængig af betingelser, der varierer alt efter, om virksomhederne er kriseramte eller ej, begrundet i, at disse to kategorier af virksomheder befinder sig i forskellige situationer i henhold til de EU-retlige bestemmelser vedrørende statsstøtte.
- 94 Henset til de økonomiske eller finansielle vanskeligheder, som disse virksomheder står over for, er det berettiget at underkaste undersøgelsen af foreneligheden med det indre marked af den støtte, der kan ydes dem, særlige betingelser, som gør det muligt at tage hensyn til virksomhedernes vanskeligheder og de følger, som disse kan have (jf. analogt, angående kriseramte virksomheders udelukkelse fra en anden fritagelsesordning end forordning nr. 702/2014, dom af 27.1.2022, *Zinātnes parks*, C-347/20, EU:C:2022:59, præmis 46-49 og 57).

95 Desuden synes den omstændighed, at den i forordning nr. 702/2014 fastsatte fritagelse ikke finder anvendelse på kriseramte virksomheder, ikke at være i strid med det almindelige proportionalitetsprincip. Uanset om denne manglende anvendelse er passende, hvilket fremgår af denne doms foregående præmis, kan den således ikke anses for at gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå det formål, som den forfølger, for så vidt som den, som det er anført i denne doms præmis 79 og 88, ikke er til hinder for, at disse virksomheder tildeles støtte til skovbrug eller støtte til kriseramte virksomheder, for så vidt som en sådan støtte overholder de betingelser, der er fastsat i de bestemmelser i lovgivningen om statsstøtte, som finder anvendelse på de nævnte virksomheder.

96 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at forordning nr. 702/2014 skal fortolkes således, at det er udelukket, at støtte, som en kriseramt virksomhed som omhandlet i artikel 2, nr. 14), i forordning nr. 702/2014 har ansøgt om i medfør af forordning nr. 1305/2013 for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i direktiv 2009/147, erklæres forenelig med det indre marked i medfør af nævnte forordning nr. 702/2014.

Sagsomkostninger

97 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 30 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 skal – navnlig i betragtning af denne artikels stk. 6 – fortolkes således, at støtte, der er ansøgt om for et mikroreservat, som er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, henhører under anvendelsesområdet for denne artikel 30.**
- 2) **Kommissionens forordning (EU) nr. 702/2014 af 25. juni 2014 om forenelighed med det indre marked efter artikel 107 [TEUF] og 108 [TEUF] af visse kategorier af støtte i landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter skal fortolkes således, at det er udelukket, at støtte, som en kriseramt virksomhed som omhandlet i artikel 2, nr. 14), i forordning nr. 702/2014 har ansøgt om i medfør af forordning nr. 1305/2013 for et mikroreservat, der er oprettet i en skov med henblik på at nå målene i direktiv 2009/147, erklæres forenelig med det indre marked i medfør af nævnte forordning nr. 702/2014.**

Underskrifter

* Processprog: lettisk.